

Karawankenbote

Verlag und Schriftleitung: Klagenfurt, Bismarckring 12, Postfach 135 / Bezugspreis (im voraus zahlbar) monatlich RM 1.— frei Haus (einschließlich RM 0.20 Zustellgebühr). Abbestellungen der Zeitung für den nachfolgenden Monat werden nur schriftlich und nur bis 26. des laufenden Monats angenommen.

Nr. 101.

Krainburg, 22. Dezember 1944.

4. Jahrgang

Zimska bitka v Belgiji uspešna

Prekoračili smo na široki fronti cesto Lüttich-Bastogne-Arlon

Število ujetnikov je prekoračilo 20.000 — Z bojnimi sredstvi vojne mornarice je bilo potopljenih v ustju Schelde šest velikih tovarnih ladij — Srditi boji med Blatnim jezerom in Donavo

Oberkommando der Wehrmacht je dne 21. decembra objavilo:

V zimske bitke v Belgiji smo včeraj daleč za sovražno fronto uničili ali ujeli ameriško posadko v Schnee-Eifel. 7000 Amerikancev smo odpeljali v ujetništvo. Na sprednji napadalni fronti so naše čete vdrele v Ardene in na široki fronti prekoračile veliko cesto Lüttich — Bastogne — Arlon. Proti Maasi odtekaajoče sovražne oskrbovalne kolone so nemški oklopniaki dohiteli in pregazili, na novo pripeljane ameriške oddrede pa razbili v posamezne skupine, ne da bi se tem posrečilo zadržati naš pohod. Število ujetnikov je prekoračilo 20.000. V včerajšnjih bojih smo uplenili 43 oklopnjakov in oklopnih vozil ter 50 topov in uničili 136 oklopnjakov.

V dosedanjih žariščih obrambne bitke na zapadni fronti je sovražnik z manjšimi silami brezuspešno nadaljeval s svojimi na-

padji. Hudi obrambni boji so se razvili samo v prostoru severozapadno od Bitscha.

Daljnostrelno obstreljevanje Londona in Antwerpna še traja.

S pomorskimi bojnimi sredstvi smo v ustju Schelde potopili šest velikih sovražnih tovarnih ladij z novimi pošilkami s skupno več kakor 30.000 bti.

V Srednji Italiji je sovražnik uvedel svoj včerajšnji veliki napad severno od Faence z bobnečim ognjem 100.000 streliv vseh kalibrov na širini odseka 10 kilometrov. Kljub temu težkemu ognju je mogel do večera samo za dva kilometra potisniti naše hrabro boreče se čete nazaj. Severovzhodno od mesta so se sovražni napadi zrušili že pred našimi položaji. V prostoru pri Bagnacavallo so izvajale močno zadete kanadske skupine včeraj krajevne napade, ki smo jih razen nekega malenkostnega vdora krvavo odbili. Na Balkanu se odvijajo premikanja naših

čet deloma po zlomljenju silnega sovražnega odpora.

Na Ogrskem so Sovjeti med Blatnim jezerom in Tavo prešli z močnimi silami in s podporo številnih bojnih letalcev v napad. Tukaj se vrše srditi boji. Med kolenom Donave in južno mejo Slovaške se je ojačil sovražnikov pritisk. Ob reki Elpel, ob zapadnih pobočjih gorovja Matra in na obeh straneh zgornjega Salja so naše čete po tridih bojih prestregle napade sovražnih skupin. V prostoru južno in severovzhodno od Košic so se izjalovili ponovni napadi Sovjetov. Pri obrambi sovražnih zračnih napadov nad severnim in južnim odsekom vzhodne fronte smo včeraj zbili 31 sovjetskih letal, med njimi 14 po nočnih lovcih.

Severnoameriški zastrahovalni letalci so včeraj podnevi odvrgli bombe na kraje v Južni in Jugovzhodni Nemčiji.

Božične svečke so prižgane

Horia Sima o položaju na Romunskem

Berlin, 22. decembra. Vlada romunske nacionalne vlade je o priliki svoje nove sesteve dala svoje izjavo. Vlada je izjavila, da je v uvodu opozorila na to, da je bila Romunija zapletena v srđiti boj s sovražnikom, ki je šel za tem, da razdre Romunsko kot državo in narod, in pri tem uporabljal metode, ki jih ilustrirajo povsod usmrtnice največjega obsega, množstvene deportacije in izganjanje celih plemen. Sredi boja pa je zarota malopridnežev in neodgovornih, elementov brez domovine, brez vere in brez idealov, ki so samo s tempo in množično bajejo pobratimijo z ložami prostožidarjev prišli do visokih mest v državi in politiki izdala junaški odpor in odprla sovražniku pot v srce države.

To, kar se je zgodilo potem, je samo ponovitev sistema, ki so ga Sovjeti uporabljali v tako mnogih, po njih podjarmljenih državah in provincah. Romunija je bila v okviru trdno ustanovljenega načrta metodno podvržena procesu boljševizacije, čegar končni cilj je pridružitve pošastnemu konglomeratu Sovjetov.

Pogoji premirja so ustanovljeni tako ponižujoče, da morajo brez upora dovesti do podjarmljenja pod boljševiško gospodstvo. Tako zvane vlade v Bukarešti v resnici niso bile nič drugega kakor navadni komisariati sovjetskih provinc.

Tudi naivnejšem in lahkovernim se že začne, tako je izjavil Horia Sima, svitati groza nad zmedo, v katero so neodgovorni pahnili državo. Zakasnela panika pa ne spreminja ničesar ne glede tragične situacije države niti ne zmanjša njihove krivde. Tokrat pravice do odgovornosti za bodočnost naroda ne morejo imeti tisti, ki so se kot voljno orodje predali smrtnemu sovražniku, ampak samo nacionalne sile Romunije, katerih izbor in zakonito zastopstvo je nacionalna romunska vlada. Ona predstavlja voljo naroda, da si sam določi svojo uso do in le, tako je nadaljeval Horia Sima, pripravljena nadaljevati tam, kjer se s krvjo in železom oblikuje zgodovina narodov, z bojem proti boljševizmu, da da Romuniji zopet svobodo. Niti zasedba naše države niti premenljiva vojna sreča nas ne morejo odvrniti od te poti in nam omajati našega prepričanja.

Horia Sima je nato sporočil nemškemu Führerju Adolfu Hitlerju in vsem v boj zapletenim narodom pozdrav romunskih sobojnevkov. V Romuniji, ki ne bo rešena samo so vraznih tolp, ampak tudi trinoštva izkoriščevalcev, prostožidarjev in židov, naj se ustanovi vlada reda, dela in socialne pravičnosti.

Horia Sima je zaključil z izpovedjo za vo-ljo zmage Reicha: »To je država zmage, no-vega sveta, zmage, ki bo osvobodila Evro-po in Romunijo.«

Nemiri na Siciliji so se razširili

Milan, 22. decembra. Hudi nemiri, ki so zadnje dni pripetili v Cataniji, so se zdaj kakor poroča ameriška radiooddajna postaja v Neaplju, razširili na nadaljnja mesta v Siciliji, tako Zappierano in Ramacca. V Caste-di Judici je množica navalila na mestno hišo in davkarilo in obe poslopji zažgala. Oddelek policije karabinierov, ki je poskušal poseči vmes, je množica razorožila. Moral so poslati ojačenja čet, da se zatrejo ne-miri.

Dramatična nočna oklopniška vojna

Severnoamerikanske elitne čete v prvem naskoku razbite

Berlin, 22. decembra. Ceprav se poročilo oborožene sile še vedno izogiba, da bi označilo prostor in obseg po nemški ofenzivi izzvalne zimske bitke, so kljub temu neke formulacije zelo krepko izražene. Iz njih izhaja, da je bil dosežen že v prvih urah bitke tisti začetni uspeh, za katerega so se brezuspešno bojevali Amerikanci pri Aachnu s pomočjo dveh armad v štirih bitkah več mesecev: namreč predor skozi fronto. Vojno poročilo govori o »razbiti in raztrgani prvi ameriški armadi.« Mi vemo iz prejšnjih bojnih dogodkov in izjav sovražnika samega, da je bila sestavljena ta armada iz najboljših čet ameriške vojske in da so jo prištevali k izrednim elitnim četam Zedinjenih držav. Ta je bila torej v hudem navalu razbita in nemški oklopniški oddelki so torej lahko predrli v globino bojnega prostora.

V nekem nadaljnjem stavku nas obvešča poročilo oborožene sile o nekem dramatičnem dogodku, ki ga verjetno v tem obsegu v teku vse vojne niso opazovali: o nočni oklopniški bitki. Verjetno so bili v vsej hitri mobilizirani oklopniški napadalni oddelki nasprotnika z naložo, da se zoperstavijo vdrim nemškim oklopniškim oddelkom. Na to je bila z nemške strani ponudena oklopniška bitka, ne ozirajoč se na čas dneva in uro, verjetno takoj sprejeta in se je razvila nočna bitka velikanov na bojišču. Med vsemi vojnimi dogodki so bili nad bojnimi prostorom oddelki nemških lovskih in bojnih letalcev, da bi zavarovali premikanja naših čet.

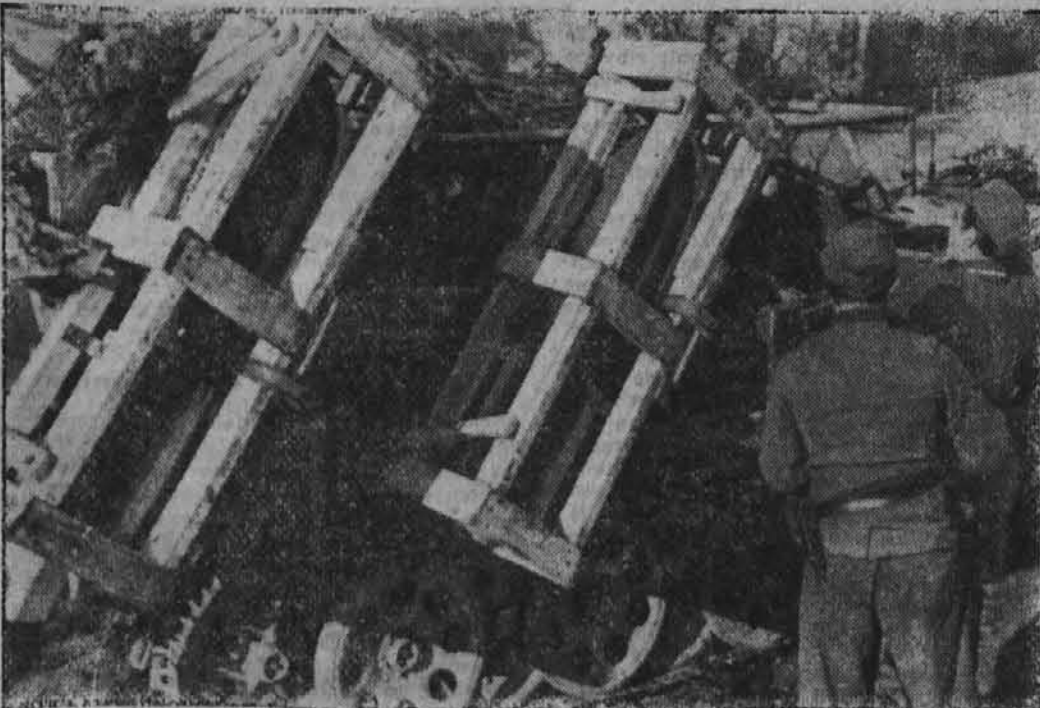
Sovražnik je glede poročanja o zimski bitki na Zapadu še bolj zamolčljiv kakor nemško vrhovno poveljstvo. Sovražno vojaško vodstvo je odredilo popolno zaporo poročanja, posebno za prvo armado Zedinjenih držav, dozdevno, da nemško vodstvo čet ne bi prišlo do kakšnih podatkov, v resnici pa radi pridobitve časa, radi izobilika vanja tiste izjave, ki je za presenetljivo nemško polaganje sil nujno potrebna.

Prispodobna beseda Eisenhowerja, ki je obljubil svojim četam, da ne bodo imele nobenega snega na glavah »razen mogoče pri vkorakanju v Berlin«, učinkuje preveč fatalno v tej zimski bitki, ki vidi prav iste čete v težki stiski pred trdim nemškim udarcem. Z druge strani spozna svet, kako važno in potrebno je včasih držati v tajnosti vseh vojaških pri-prav in kakšni uspehi se lahko dosežejo na-sproti presenečenemu nasprotniku.

Organizacija Elás

je vdrla v britanski glavni stan

Stockholm, 22. decembra. Kakor je Reuters v torek iz Aten poročal, so Elásine čete predrle žične ovire, ki so obdajale ozemlje britanskega glavnega stana pri Atenah. Tik pred tem je londonska poročevalska služba poročala, da so angleški bombniki odvrgli nove pošiljke nad obleganim glavnim stanom britanskega zračnega orožja v Atenah.

Oddelak metalcev min v pripravljenosti

Pred vožnjo v bojno črto je motoriziran oddelak metalcev dobil v neki vasi ob vnoziu Vogazov novo municijo. Se so dobro shranjeni težki kcsli, ki naj pripravijo napad nemških grenadirjev na sovražne črte.

Nevarno božično drevo

Ko so boljševiki uganjali protiversko politiko, so se tudi v Sovjetski zvezi z vsemi sredstvi bojevali proti božičnemu prazniku. Iz poročila o dejstvih, ki ga je o tem spisal kijevski jurist profesor Nikodimov, zve-mo o prostaskih nasilnih ukrepih boljševikov proti domačim šegam o božičnem času.

Profesor Nikodimov piše o tem v svojem poročilu:

»V tistih urah, ko se je sicer na sveti večer vršila maša v cerkvi, ko so hkrati s zvezdami na nebu vzplamtele tudi sveče na božičnem drevescu, so boljševiki zbrali trudne delavce in jim rekli, da je božič laž, bajka, ki jo je treba razbiti. Namesto slavo-spevov, ki so o tem času zadoneli v cerkvah, so po dolžnosti slavili Lenina, Marxa in druge korifeje marksizma.«

»Spominjam se še, ko je neka gospodinja hotela peči kolače za praznike. Koliko razburjenja je morala reva prestati, ker se je bala, da bi vonj kolačev utegnil izdati njeno versko prepričanje; vrata, ki so držala k sosedu, je zaklenila in zagrnila. Moj znanec profesor I. je kljub vsemu strahu pred boljševiki postavil božično drevo. Skrival ga je pred sostanovci, vrata do sobe, kjer se je nahajal, so bila skrbno zaklenjena in duh po svečah so morali odstraniti s prezračenjem.«

Med tem si je Stalin nadel krinko pobožnega svetovnega državljana in se gre zdaj poštenega, vedno že veri naklonjenega očeta svoje države. Za koliko časa še, to je še vedno v moči sovjetskega despota, ki, kakor vedno znova, potrjuje izpovedbe mnogih vojnih ujetnikov, čaka samo še ugodnega trenutka, da bi zadal cerkvi smrtni udarec.

Vzhodni prostovoljci — revolucionarji

Berlin, 22. decembra. Reichsminister dr. Goebbels je sprejel odposlanstvo prostovoljcev vseh v boju proti boljševizmu udeleženi narodov Rusije. Prostovoljci, o katerih pričajo njihova odlikovanja za hrabrost, da so se izkazali v boju ob strani nemške oborožene sile, so predali dr. Goebbelsu zbirke igrač, ki so jih izdelali v prostem času za nemške otroke v ozemljih, nad katerimi divlja sovražni zračni teror.

Dr. Goebbels je izrazil vzhodnim prostovolcem svoj prirčno zahvalo in je označil darilo kot znak sporazuma, ki se je pojavil v skupnem boju proti boljševizmu. Minister je izrazil svoje trdno prepričanje, da bodo po premaganju židovskega boljševizma narodi Rusije dobili mesto v novi skupnosti narodov, ki jim pripada v boju za dosego tega mesta — tako je zaključil dr. Goebbels — so se izkazali vzhodni prostovoljci kot resnični revolucionarji svojih narodov.

V Poznu so se pripadniki narodov Rusije zbrali k neki manifestaciji. Zastopnik osvobodilnega komiteja je prinesel pozdrave komiteja. Potem so govorili zastopniki Rusov, Ukrajincev in ruske mladine. Generalu Vlasovu so poslali brzolavko.

Führer je ustanovil Warschau-Schild

Berlin, 22. decembra. Führer je ustanovil v spomin na junaške boje v Varšavi Warschau-Schild (ščit Varšave) kot bojni znak za vse, ki so se častno udeležili bojev pri Varšavi v času od 8. januarja do 2. oktobra 1944. I. Podelitev izvrši v Führerjevemu imenu 44. Obergruppenführer in General der Polizei pl. Bach. Šef vrhovnega poveljstva oborožene sile je pooblaščen, da izda topogledne iz-vršilne predpise.

Bitka v okviru celotnega načrta

Spremenjena tehnika vojne — Uspehi skrivanja

Berlin, 22. decembra. Obvestila vojnega poročila o zimski bitki na Zapadu so se vedno malobesedna, ali pomembna. Ona dajo jasno spoznanje, da se razvija bitka še nadalje uspešno in ona že navaja bilanco prvih predorov: pri katerih je bilo nad 10.000 ujetnikov, in uničenih ali uplenjenih 200 oklopnjakov in sestreljenih 124 letal. Točno kakor urno kolesje se izvršuje nemška ofenzivna premikanja, kar se vidi iz dejstva, da so nemške armade odprle tretji dan iz globine operacijskega področja napadalno fronto. To pomeni, da so bile kompaktne dovedene vse pripravljene skupine v vdorni prostor in da se je pri tem obdržala nad vse močna bojna sila tudi po predoru skozi sovražnika. S sovražne strani se da spoznati močna živčnost in neka nesložnost v nasprotnih premikanjih na tem, da v boj posegajoč rezerve prihajajo v posameznih skupinah in da so takoj vržene v bitko. Z ozirom na ofenzivno nemško enotnost na bojiščih o usodi posameznih napadajočih sovražnih skupin ni nobenega dvoma.

Poročilo oborožene sile da razen tega spoznati, da nemški napad ni šel v obliki globokih predorov v sovražno zaledje, kakor se je to približno zgodilo leta 1940., ker je bila takrat izločitev prometnih križišč in dovoznih središč cilj težkih oklopnjskih oddelkov. Med tem se je vojna tehnika dalekosežno spremenila in nazorji o praktični uporabi bitke v okviru celokupnega strateškega načrta so se menjali prav tako. Seleži koprena tajne nad bojnimi dogodki na Zapadu in samo skopa obvestila nam dajo slutiti o dramatičnosti nemške ofenzive presenečenja. V nekaj dneh pa mora biti z ozirom na hiter razvoj položaja toliko razjasnjen, da bosta lahko objavljena namen in obseg nemškega ofenzivnega udara.

Jo svetu

750 milijonov črk je postavil neki strojni stavec v Osnabrücku: jubilat je obhajal oni dan petdesetletnico svojega dela.

Stopetdeseti zavod za obsevanje rudarjev v višinskim soncem so odprli nedavno v suetskem okrožju.

«Times» javlja iz Melbourn, da je avstralska vlada sprejela sklep, ki kaže, kaka resna zaskrbljenost vlada v Avstraliji zaradi konkurence ameriške umetne volne. Na vladno priporočilo so posamezne avstralske države izvedle ukrepe v zaščito avstralske volnene proizvodnje. Vsa dela iz naravne volne bodo morala imeti pri prodaji poseben znak, del iz umetne volne pa ne bodo smeli več prodajati kot »volno«.

Sedem kilogramov je tehtal otrok, ki je prišel nedavno srečno na svet v Honingsvangu na Norveškem.

V občini Kömhild ob Renu živi rodovina, ki se preživlja že dve sto let s popravo čevljev.

Na nekem starem egiptovskem papirusu bereš v posmrtnem izročilu o nekem egiptovskem plemenitašu: »Bil je zdrav vse življenje, samo zobe so mu žrli črvi.« Kakor vidimo, niso samo v srednjem veku živeli ljudje v veri, da povzroča ključavle bolečine v zobeh poseben črviček, ki mu človek z nobenimi zdravili ni kos, razen če bolni zob s škodljivcem vred izrujiš iz čeljusti.

Leta 1854. je stala ena kila aluminija še okrog dvajset tisoč RM v našem denarju in je bila torej tedaj celó dražja kakor zlato. Leta 1935. se je pa cena aluminija že precej uravnovesila, saj je tedaj stala ena kila te kovine okrog ene RM.

Bajna bogastva ameriških milijarderjev

Posebno poglavje v življenju ameriških plutokratov predstavljajo njihova podeželska veleposestva, kjer se izživljajo daleč od javne pozornosti. Naši javnosti so znana razkošna posestva časopisnega magnata Randolpha Hearsta, kar so bila že ponovno predvajana v raznih ameriških filmih. Največje med Hearstovimi veleposostvi je San Simeon. Obsega 240.000 orolov. Hearst je zanj potrošil 25 milijonov dolarjev. Sredi posestva stoji ogromen grad, ki je stal 5 milijonov dolarjev. V gradu je ogromna jedilnica, opremljena s sienskim dragocenostmi in ogromnim gotiskim kaminom iz Chateau de Jura v Franciji. Mize v jedilnici so prenesene iz starih italijanskih samostanov. Najmlajša med njimi sega v 16. stoletje. V gradu je nekaj ducatov starih flamskih gobelinov, ki jih cenijo na milijone dolarjev. Posebnost spalnice samega Hearsta je postelja kardinala Richelieuja, ki jo odstopi Hearst samo najboljši odličnim gostom. Poleg glavnega gradu je na San Simeonu manjši »španski grad«, ki ga je kupil Hearst v Španiji in dal prepeljati v kosi na svoje posestvo. Poleg »španskega gradu« je nekoliko večji grad St. Donats Castle, ki ga je kupil Hearst v Walesu v Angliji in prepeljal v dveh parnikih preko Atlantika v Ameriko. Na Hearstovem veleposostvu je tudi poseben železnica, namenjena njegovim gostom. Na svojem drugem veleposostvu v Wyntoonu je postavil Hearst popolno bavarsko gorško vas, ki jo je kupil za časa nemške inflacije v Nemčiji in dal prepeljati v Kalifornijo.

George Vanderbilt je sezidal v Biltmoreu grad, ki je stal 15 milijonov dolarjev. Med največje veleposostvne in posestnike gradov pa prištevajo družino Du Pontov, ki ima danes več gradov, veleposostev, jacht, orgele, kopalnih bazenov in kopalnic kakor katerikoli družina na svetu. V službi Du Pontov je imel pred drugo svetovno vojno angleški kraljevski dvor. Du Pont je posestnik vseh

Sedaj se že lahko ugotovi, da je dejstvo skrivanja nastopa velikih množic nemških čet in pomembnega števila težkih vozil in letal pred očmi sovražnika in južno od nekega v nemško ozemlje širilecga sovražnega loka, dalo izvrstno spričevalo o sposobnosti nemškega vodstva in za enotnost organizacije nemške oborožene sile.

Nihče na svetu ni mogel verjeti, da bo postavljena nemška ofenzivna armada baš v času, ko je sovražnik objestno in od veselja vriskajoč vedno spet najavljal zlom Nemčije. Obremenitve nemškega naroda ob tem času res niso bile male, ali obremenitev živcev, ki jih je prstovoljno in dodatno prevzelo nase nemško vojno vodstvo, meje že na nad-

V izdajstvu so si popolnoma enaki

Tudi Zedinjene države so Poljake popolnoma predale Sovjetom

Stockholm, 22. decembra. Ko je angleško časopisje v zvezi s Churchillovim govorom več dni pozivalo Zedinjene države, naj zavzamejo stališče v zadevi Poljske, je oddal zunanji minister Stettinius izjavo, ki poskuša pokriti prepustitev Poljakov usodi, kljub temu pa distancirati Zedinjene države od popolnega obsega angleške prostitucije.

Stettinius je rekel, da Zedinjene države »pod nekimi pogoji« podpirajo predlog glede spremembe poljskih mej. Prav za prav ameriška vlada nasprotuje spremembam mej pred koncem vojne, če se pa doseže poljsko-sovjetski sporazum, bo vlada Zedinjenih držav čim najbolj podpirala takrat potrebna premikanja prebivalstva. Vlada Zedinjenih držav nadaljuje s svojo politiko nevmesavanja in odklanja, da bi dala kakšne garancije glede mej Poljske. Vlada Zedinjenih držav gre za tem, da ustanovi organizacijo svetovne varnosti, s katero bi Zedinjene države v družbi z drugimi državami kot članicami prevzele odgovornost za ohranitev splošne varnosti.

V švedskih komentarjih ugotavljajo, da Stettinius sicer ni obljubil nič določnega, da pa njegov diplomatični način izražanja ven-

človeške moči. Obvladati so se morali najtežji obrambni boji in vedno hušji je postal bombni teror proti nemškim kulturnim dobrinam. Fronta je sicer držala, ali neke nemške vasi in mesta so morala biti opuščena, in nevarnost sovražnega predora je bila vedno pred očmi odgovornih. Kljub temu nemško vodstvo ni zgubilo živcev in na novo postavljenih divizij ni posamezno vršlo v boj, ampak je v vsej tišini pripravilo najbolj opremljene napadalne armade, da bi zadalo silen udarec in bi istočasno omogočilo važne delne odločitve. Kakor mogočen stolp nadkriljuje taka ledenomrzla mirnost razburljivo samohvalo sovražnih vojskovodij, ki so, kakor Patton in Montgomery stavili, ali se bo zrušila Nemčija v oktobru ali decembru. Nemško vodstvo seveda iz razumljivih razlogov ni moglo povedati nemškemu narodu, na kaj čaka in zakaj naj zaupa. Zahtevalo se je edino zaupanje.

dar pomeni, da se je pridružil angleškemu stališču, po katerem Poljakom ne preostaja nič drugega, kakor podvreči se Sovjetski zvezi. Ker Stettinius niti ni hotel dati kakšnega jamstva za meje, je vse skupaj za Poljake popolnoma negativno in pripravno, uničiti njihove zadnje upe v pomoč Washingtonu.

V Angliji je Stettinijusova izjava zbudila veselo zadoščenje, kot znak »znatne mere anglo-ameriškega soglasja«. Londonska poljska vlada v pregnanstvu je s svoje strani reagirala z zelo ostrimi protisovjetskimi demonstracijami. Objavila je proglas, v katerem obdolžuje Sovjetsko zvezo, da igra dvojno igro. Nadalje ostro polemizira z lublinskimi sovjetskimi odborom. Po mnenju Amerikancev je ta londonska izjava porušila zadnje upe v prijateljski dogovor. Ko sta se Anglija in Amerika zedinili, da prepustite Poljake končno veljavno njihovi usodi, se v nasprotju z dosedanjimi prizadevanji pregovarjanja čutili zdaj tako rekoč olajšani, da se poljski emigranti kažejo tako nedostopne in s tem samim sebi naprtijo odgovornost za vse nadaljnje dogodke.

Nasprotnik je bil popolnoma presenečen

Vojni dopisnik Zedinjenih držav o nemškem napadu

Berlin, 22. decembra. Nemški napad, ki smo ga izvedli iz zapadnega okopa je, kakor dajo jasno razumeti poročila iz nasprotniškega tabora, sovražnika popolnoma presenetil. Anglo-amerikanski vojni dopisniki ne morejo utajiti učinka in udarne sile nemškega napada.

Tako je javil Reuterjev dopisnik pri 11. severoameriški diviziji: »V varstvu težkega topništva so silne množice pehote in oklopnjaški oddelki s težkimi oklopnjaki nenadoma predrl fronto 1. ameriške armade na mnogih mestih.«

Dopisnik londonske poročevalske službe Robert Barr, ki označuje nemški napad kot silen, prizna prav tako, da je Nemcem uspel nek vdor v ameriške črte.

V nekem poročilu iz štabnega stana 1. armade Zedinjenih držav poroča ameriški vojni dopisnik Richard Hardelet, da so Nemci do nedelje opoldne vdrl v mnogo milijonov v ameriške črte. Nadalje opisuje, kako so bile ameriške črte popolnoma presenečene. Izvidniški od-

delki so pač ugotovili za nemškimi črtami v jutranjem mraku neko gibanje, ali niti številu, niti vrsti udeležencev enot nista kazale na to, da je bila v teku neka večja operacija. V noči na soboto je potem nemško topništvo položilo za obstreljevanjem do skrajnosti težko zaporo ob vsej ameriški frontni črti in težko obstreljevalo tudi naprej porinjene postojanke, dovozne črte in zvezne črte mnogo milijonov daleč za fronto. V soboto zjutraj se je potem začela ofenziva z ostrim napadom. Ze po nekaj urah je bilo jasno, da so bili vsi napadalni suni gnani z veliko silo naprej. Naprej porinjene ameriške črte so bile ali pregažene, ali vržene nazaj, gnane po nemških oklopnjaki in pehoti.

Tudi iz opisa nekega drugega severoameriškega dopisnika se vidi, da ni bil sovražnik pripravljen na nemški napad. Poročevallec Richard Hollinar naglašja, da se je pričel nemški udarec s celovito akcijo, preden je bilo ameriškim četam jasno, da je v teku neka večja.

dirkalne konje. Nemours ima lastno radijsko oddajo postajo, svojo pošto in telefonsko centralo s 300 številkami.

Nič manj razkošno sta opremljeni kraljevski palači Williama Du Ponta. Družina Du Pontov ima ogromne palače še v New Yorku, Filadelfiji, Washingtonu in Parizu. Nekaj družinskih članov prebiva tudi v najetih stanovanjih. So to možje in žene, ki jih je družina izključila iz svojega občestva, ker so se poročili svojemu stanu neprimerno. Skupna vrednost nepremičnin družine Du Pontov presega 250 milijonov dolarjev in nepravno raste.

V nič manj razkošnih palačah žive Vanderbiltovi. Družinska palača Vanderbiltovi stoji v Biltmontu. Palača ima več stanovanjskih prostorov kakor vsi bajeslovni Hearstovi gradovi v Kaliforniji skupaj. Cornelius Vanderbilt je posestnik vsega mehiškega mesta Obregon City. Poleg tega je še posestnik ogromne palače v New Yorku, velikih veleposostev v Kentuckiju, lovskih gradov v Kanadi in Kaliforniji. Vsi Vanderbiltdi imajo okoli 30 gradov in palač vrednih nad 150 milijonov dolarjev.

Bencin močnejši od dinamita

Bencinski motorji spadajo med razmeroma ekonomične pogonske stroje. Prav majhna množina zadostuje, da razplinjena z grakom zmešana sproži po eksploziji zelo velike sile. Kot las tenek curek bencina zadostuje za trajen pogon motorja z nekaj desetimi konjskimi silami. Izračunal se da določena količina bencina lahko povzroči skoro desetkrat močnejšo eksplozijo, kakor enaka količina dinamita. Glavna prednost bencina pa je, da njega zgorevanje obvladujemo, dočim so eksplozije razstreliv divje in časovno zelo samovoljne. Če bi užgali v cilindru eksplozijskega motorja namerno bencina dinamit, nam eksplozija ne bi ostala tako bistra s klorom in prenašala energija, marveč bi v trenutku razgnala ves motor.

ZRCALO ČASA

Angleži so javili v ponedeljek iz Grčije, da so vdrl v Severno Grčijo male bolgarske bojne sile, kakor se zdi, iregularne. K temu se dodaje: »Nič ne kaže na to, da je bolgarska vlada odgovorna za ta postopek.« Moskva pošila svoje prijatelje k drugim prijateljem...

Sovjetska zveza je začela s tem, da je odpeljala v svojo državo en del vrtnih orodij in tehnične opreme pri rumunski industriji petroleja. Le-ta je popolnoma v rokah Sovjetov.

Iz atenskega dela mesta Thessaloniki, kakor poroča Reuter, čete Elasa odpelje 167 žen in otrok kot talce, da bi onemogočile Britancem, še nadalje ustreliti ujete ljudi organizacije Elasa.

Manchester Guardian poroča, o odpuščeni angleških vojakih, da so prisiljeni, bežati v londonskih ulicah. Ne gre morda za posamezne primere, kar se sedaj celo Spodnja zbornica bavi s temi razmerami.

Francoški glavni rezident v Maroku Porro je v nedeljo obiskal možje v Parizu in pri tem izjavil, da prestaja Maroko zdaj težke čase, ker so srednje letine ustvarile vznemirljiv položaj.

Vedno močnejše se izraža zahteva Avstralije po popolni samostojnosti, in Curtinova avstralska vlada gre smotno za tem ciljem. Nov dokaz za avstralsko željo po ločitvi od angleškega empira je zahteva javnega mnenja, na avstralsko vojno ministrstvo izdaja svoja lastna vojna poročila, v katerih bodo primerno priznani avstralski vojni napori.

Cangkajšek je izjavil inozemskim novinarjem: »Zavezniki so nam dobavili vojni material, moram pa priznati, da je med obljubljenim in doslej dobavljenim količino velika razlika.«

Belgijska poročevalska služba obvešča, da je sprejela belgijska zbornica z veliko večino predlog o poddržavljenju oboroževalne industrije.

Prav sedaj podpisan finko-sovjetski dogovor o stvarnih dajstvih kaže, da imajo Sovjeti namen, da popolnoma oplenijo finko industrijo. Finska naj dobavi za 175 milijonov dolarjev strojev, orodja, aparatov in ladij, ali samo za 125 milijonov lesnih izdelkov, papirja in celuloze. Očividno Sovjetom ni za les ampak za stroje, ki jih potrebujejo za izvršitev nadaljnjih osvojevalnih načrtov.

Iranska vlada je očitno pod najhujšim pritiskom Moskve stavila predlog, v katerem ponuja Sovjetski zvezi nakup v Severnem Iranu črpanega petroleja. Pri tem naglašja, da ta prodaja petroleja ni v nasprotju s pred kratkim sprejetim zakonom o prepovedi oddaje koncesij za petrolej na druge države med vojno.

Kakor poroča Reuter iz Sofije, so sabotirali zažgali 278 železniških voz za petrolej, ki so bili napolnjeni z petrolejem, v bolgarski donavski luki Ruščuk. Ogenj je ogrožal tudi tamošnjo rafinerijo olja.

Kakor poročajo ameriški listi, je prišlo v državi Tennessee v zadnjih dneh do novega linčanja. Tednik »Times« je k temu pripomnil, da je bilo v kolikor obstoje uradne statistike, od leta 1900. do leta 1941. nič manj kakor 4699 ljudi, javno linčanih, od teh 1291 belcev in 3408 zamorcev, večinoma ob udeležbi pristojne oblasti.

Verlag und Druck NS-Gaue-Verlag und Druckerei Kienitz GmbH, Kienitz - Verlagsleiter: Dr. Emil Heister (mit bei der Wehrmacht). — Hauptgeschäftsführer: Friedrich Horstmann, Zerst. mit Anzeigenliste Nr. 1 editio

Ali že veste...

...da orkan lahko doseže hitrost 220 m na sekundo? Pri tem ima takšno moč, da odraslega človeka kakor košček papirja odnese v zrak.

...da samo petina današnjega človeštva potrebuje kruh za vsakdanjo hrano. Tri petine vseh ljudi se hrani v glavnem z rižem, ena petina pa s koruzo.

...kako ljudje jedo? Tretjina ljudi na svetu je še zdaj s prsti, druga tretjina s paličicami. (Kitajci, Japonci), tretja z žlicami, noži in vilicami.

...da je jelka najbolj razširjeno drevo na svetu?

...da se kolo (bicikelj) največ uporablja na Holandskem?

...da rabiš za par ženskih nogavic (če jih delaš z roko), 5 lgal in 875 m bombaža za nekako 47.000 petelj? Stroj za pletenje nogavic ima 600 lgal in porabi 4800 m niti za nekako 2 milijona petelj.

Anekdota

Neki profesor zoologije na göttingenski univerzi se je posebno rad bavil z raziskovanjem vseh vrst črvov. Njegovi učenci so prav dobro vedeli, da morajo predvsem to področje zoologije dobro obvladati, pa bodo pri izpitu naredili nani dober vtis.

Nekoč pa profesor nekemu kandidatu ni zadal vprašanja iz področja črvov, temveč ga je presenetil s tem, da mu je rekel:

»Gospod kandidat, kaj veste o slonih?« Učenec, ki tega vprašanja ni pričakoval in je imel samo znanje o črvih v mezincu, se je skušal izmotati iz zagate s tem, da je profesorju takole odgovoril:

»Slon je eden izmed največjih sesalcev na svetu. Posebno omembe vredne so njegove male, ostre oči, s katerimi vidi celo črve. Črve delimo v šest družin... Zdej je hotel učenec brž stresiti vse svoje znanje o črvih iz rokav. A profesor je spoznal njegovo nakano, vztrajal pri svojem vprašanju in učenec vrgel.

VOJNI BOŽIČNI PRAZNIKI 1944

MISLI O BOŽIČU

Luč in tema

Ko smo v preteklem letu obhajali božične praznike, še nismo vedeli, kakšne trde preskušnje še bodo naložene Evropi. Minulih dvanajst mesecev je tako globoko poseglo v življenje vsakega posameznika Evropejca, da danes, ko obhajamo najprisrčnejši izmed vseh krščanskih praznikov, pač ni nikogar, ki ne bi bil na ta ali oni način potegnut v vrtnec časa. Vemo, da bi bilo nam in vsem drugim marsikaj prihranjeno, če bi dovolj zgodaj verjeli našim svarilom. Izkustva pa so zdaj zopet trša od svaril, in tako si morajo mnogi pripisati samim sebi, če morajo danes obhajati ta večer stlačeni kje v kakšni boljševiški ječi, tresoč se od mraza, namesto da bi v krogu svoje rodbine prižigali lučke božičnega drevesa ali opolnoči šli k polnočnici; v pokrajinah, ki so zasedene po nemških četah, ga lahko praznujejo, čeprav ne z mirnodobnimi slaščicami in bleščecimi se darili vendar v miru. Ravno v takšnih dnevih se zavedamo, kaj pomeni mnogo obetajoča beseda »Mir na zemlji«. Oznanjenje pred dvatisoč leti je imelo vse čase svojo veljavo. Nobena doba pa menda ni bolj hrepenela po zavetju vseh ljudi pod močnim vodstvom kakor naša. Zdaj šele spoznamo, kaj se pravi, uživati zaščito države, ki sicer tudi ne more živeti brez zakonov, ki omejujejo eksistenco posameznika, a vendar garantira človeku tako življenje, ki poteka brez razkralajajočih rovarjenj svetovnih prekucuhov in brez neprekinjenih zločinov kriminalnih nagonov. Kakor si navadno vsak narod ustvarja svoje zakone proti zločincem, stori takisto dostojna in zdrava Evropa tudi proti boljševizmu, ki ne predstavlja nič drugega kot organizirano zločinstvo pod židovsko režijo.

Ne moremo si kaj, da ne bi celó o božičnem prazniku premišljevali o politiki, ker smo brez nje samo orodja brez moči v rokah tujih sil, ki morejo le takrat živeti, če je svet v plamenih. Vprav zato, ker si želimo miru in ker smo spoznali globoki, preko stoletij resnični pomen Kristusovih besed, se tako strastno bojujemo proti rušilcem miru. Kakšno pa je življenje, ki ga imajo zdaj možje v gorah, ki trdijo, da se bojujejo proti zatiranju, dasiravno takšno ne obstaja, in se bojujejo za svet, ki bi pomenil pogin lastnega naroda in lastne domovine? Ne bilo bi več, o tem smo lahko prepričani, nobenega božičnega praznika na Gorenškem, kakršnega poznamo danes, če ne bi stal tam nemški vojak, ampak kakšen drugi na njegovem mestu. Grški narod je moral zdaj spoznati, da ga Angležem prijazno, da Angliji popolnoma podložno mišljenje ni moglo obvarovati pred tem, da mora zdaj prenašati trpljenje po boljševških zadevah naroda, doživeti, da mu njegovi lastni angleški prijatelji bombardirajo stare helenske kulturne spomenike, da morajo stradati, ko so jim obetali mal paradiz, in da je jutri brez vsake veljave denar, ki ga danes zasluži. Takale je pomoč, ki jo morejo poslati angleški prijatelji. Tako obhajajo Grki svoje božične praznike, in ne godi se jim pri tem nič bolje kakor drugim narodom, ki so tudi pod korobačem židovsko-boljševskih komisarjev.

Trde so besede, ki jih moramo izreči in vendar boli v srcu vsakogar, če opazuje stvari na svetu v trenutku, ko se je med evropskim svetom še pred leti razlival, četudi samo navidezen mir. Ampak kipele je že takrat podtalno. Grozeča vojna je že vnaprej kazala svoje sence, in stranke so se začele formirati. Judje — že ponovno smo slišali njihove lastne besede — niso hoteli, da bi se stari častitljivi kontinent okreplil in to po okolnostih celó v taki meri, da se zaenkrat sploh ne bi moglo računati s kakšno vojno. Ko smo mi še pokojno in v miru obhajali božične praznike, so sovražniki reda in mira že pripravljali grozovito vojno, in kapitalisti oboroževanja so se že veselili dobičkov, ki so se dali izvirati iz krvi trpečega človeštva. Gradili so nove tresorje za svoje zaklade, ko smo mi bili zaposleni še s tem, da smo gradili nove in lepše hiše za naše delavce in kmete, gradili lepše ceste in poti, ustanovili morská kopaljšča za naše delavce in poslali ladje preko morij v daljne pasove, da so lepote te zemlje lahko spoznavali tudi rudar in kovač, kmet in branjevka. Ko smo mi po dolгих letih notranje krize in materialne stiske zopet v veseljem pričakovanju prižigali lučke, so si oni izmislili nova sredstva, da bi porušili evropska mesta in po tisočih in milijonih pomorili ljudi kontinenta. Ko smo mi praznovali zmago luči nad temo, so si izmislili sredstva, da bi končnoveljavno premagali luč s temo.

Človeka, ki pozna visoke Führerjeve cilje, boli, če mora doživeti, da še danes po tolikih letih z dokazi nihilističnega mišljenja naših nasprotnikov, vstajajo ljudje in pravijo, da vse to ni tako hudo, da, da bo po zmagi onih drugih napočila doba svobode in pravičnosti, reči, ki

Zapet praznik miru med vojna

Kakor pred enim letom je tudi danes še vse v teku. Na nobenem mestu ni padla odločitev, najsi so se fronte tudi premaknile bolj proti sredini Evrope. Nemška ofenziva na Zapadu, ki se je te dni začela, katere cilj še ne poznamo in o katere poteku nemško vrhovno poveljstvo strogo molči, je zopet enkrat pokazala, da so brezsmotni vsi upi v nemški vojaški zlom. In z Nemčijo stoji in pada Evropa, čeprav si nekaj fantastov domišljuje, da brani evropsko kulturo Moskva ali celó Washington. Ta šesti vojni božič obhajamo s trdno gotovostjo, da bo v tej vojni zmagal samo nemški vojak in z njim mlada Evropa in da je ni sile na svetu, ki bi mogla zlomiti zmagovito silo Reicha. Najboljši Evropejci so se uvrstili v fronto Reicha proti boljševizmu in plutokraciji. Prepričani smo o tem, da bo tudi drugim v ne predolgem času postalo jasno, da je pot Nemčije edina, po kateri more hoditi Evropa. Šele po nemški zmagi bomo v bodočnosti v pravem miru zopet lahko obhajali praznik miru in se bomo zavedali, da lahko samo močna sila premaga sile razkroja, ki bi rade za vse večne čase spremenile mir na zemlji v neprestano zatiranje.

Na samotni straži o božiču

Glej zvezdice božje...

Glej zvezdice božje,
migljajo lepo,
odprto široko
je sveto nebo.
Duhovi nebeški
se z raja vrste,
prepevajo slavo,
na zemljo hite.

Bogu na višavah
naj slava doni,
naj mir osrečuje
vse dobre ljudi.
Ti zemlja presrečna
veseli se zdaj!
Nocoj se ti bliža
vsa milost in raj.

li pri njih nismo čutili ne v mirni dobi ne v času vojne. Ali mora vendar zmerom biti tako, da šele kruti nauki resničnosti prepričajo ljudi? Ali se ne moremo izogniti temu, da se pokoljejo nedolžne žene in otroci, samo zaradi tega ne, ker nekaj političnih puhloglavcev ne razume znakov usode in se punta tam kjer naj bi pomagali izgraditi? Težko je, osrečiti ljudi, je nekoč rekel avstrijski cesar Josef II., in to spoznanje je še danes v veljavi. Zdi se, da je treba nekaterim ljudem srečo valiti, preden spozna-

jo, da je vendar tako, kakor je prišlo, življenje boljše od dosedanjega.

Obhajamo božične praznike v trdem času. Vemo pa, da bo nekega dne zmaga naša. Kakor je nemška oborožena sila pred nekaj dnevi prešla v nov napad, da zopet osvobodi nemško zemljo, tako se bo tudi nekega dne začela velika ofenziva Reicha, po kateri bodo veliki napori te vojne nagrajeni s končnoveljavno nemško zmago. Takrat bomo v pravem pomenu besede lahko praznovali zmago luči nad temo.

IZ VOJNIH KNJIG

Božič na fronti

... Sedaj se je zgostila pred nami skupa sence v nekaj nizkih hiš, ki so, ob dane z redkimi drevesi, stale na malem povesod od vode obdanem otoku. Prišli smo skozi pohojeni zelenjadni vrt in smo stali v senci nizkega hišnega zida, šepe tajoč so nas sprejele šele iz bližine vidne straže. Trkanje na lesenih vratih — v no tianosti polglasno povelje: »Proč z lučjo — za vraga.« Potem so se odprla vrata, ali samo za malo špranjo — zlezli smo noter drug za drugim, in šele ko smo bili vsi notri in so bila vrata spet zaprta, se zasveti električna žepna svetilka, nek or donans nas pelje skozi prazen prednji prostor v po petrolejki medlo osvetljeno sobo, začasno stanovanje častnika, ki tu kaj poveljuje straži. Okna so gosto zastirta z blagom; v oknom nasprotni steni vidim mnogo lukenj; to so sledovi kroglj, ki so udarjale skozi okno. V ostalem je prostor vsaj nekam opremljen za stanovanje nekaterimi stoli, posteljo, mizo in pečo. Na mizi je majhno božično drevesce, komaj za čevlji visoko, kakor jih od doma pošiljajo v paketih pojne pošte.

Tako je ljubki simbol našega nemškega božičnega praznika prispel le do tu sem do skrajnega roba železnega zida, ki danes zaključuje nemško zemljo, nemško bistro in nemško moč proti svetu sovražnikov.

To je seveda tu vse, kar se tukaj lahko opazi od božičnega praznika, vse drugo je skrajna napetost in bojna pripravljenost.

Georg Wegener,

»Okop iz železa in ognja« 1915.

Točno opolnoči smo prižigali sveče in smo gledali, kakor dolgo je gorelo teh pet plamenčkov molče v svetlosti lučk. Potem smo se mi trije vsedli na posteljo, ki je predstavljala mizo, častnik je iztočil steklenico vina, ki jo je prinesel s seboj. Pili smo, jedli suh vojaški kruh in mislili na dom in na pretekle čase. Nobeden ni bil razpoložen, da bi kaj govoril. Samo peč v njenem kotu, dobro naložena, je predla kakor zadovoljna mačka. V jarku, po lesenih letvah je storkljala straža gor in dol, in strojnica, ki je ropotala nekje v daljavi, je bila odgovor na sporočilo angela.

Oskar Wöhrle, »Knjiga bojevnikov«.

Na sveti večer niso skoraj prav nič streljali. Ne mi, pa tudi ne Francozi. Popoldne smo šli na kolodvor »Crna Marija« po male jelke. Tam zadaj je bilo še nekaj gozda; pri nas je bilo vse uničeno, višine so bile popolnoma brez drevja, in tu pa tam je stalo samo kakor zdrobljeni okel razstreljeno drevesno deblo. Snega ni bilo, ali bil je dež, skoraj vso zimo je deževalo pri nas. Ako bi bili imeli dve zimski v mokrih postojankah, nam bi bile, nikar se ne smeje, med prsti zrasle plavalne kožice.

Počasi se je začelo mračiti, prišel je somračni čas, vse je postalo v gozdu senčnato in sanjavo, čeprav ni bilo pri nas nobenega gozda. Mogoče si sedaj samo domišljam, da je bilo sanjavo, mogoče je bil temu kriv sveti večer, da je postalo vse tako tajinstveno in bajno. Da, bajno! V staniščih so prižigali male jelke. Na vsako drevo so prišle tri sveče, ena bela, ena rdeča, in ena rumena.

Oberleutnant Pfeleiderer je poklical k sebi vse četovodje in korporale v četi. Z raztegnjenimi nogami je sedel na stolu, čepico je imel na glavi in kadil svoje večne cigarete; rekel nam je:

»Dajte ljudem kolikor mogoče prostega gibanja. Danes ponoči naj tudi častniški slugi stražijo; drugače bodo bratje popolnoma pozabili, kako je pri duši bednemu pravičnemu vojaku. Upajmo, da bo ostalo vse mirno. Lahko pojeate, samo bolj tiho. Poučite moštvo. Ali so vino in cigarete že razdeljene?»

»Kakor ukazujete, gospod Oberleutnant pošta in darovi so tudi že pripravljeni!« je odgovoril četni narednik. »Da, potem je vse v redu. Povejte ljudem, da jim želi Oberleutnant in Kompanieführer iz vsega srca prav zadovoljne božične praznike. Obhajali bomo božič skupno pozneje, ko bomo v miru. Hvala vam. Odstopite!«

Max Barthel,

»Božič v Argonskem gozdu«.

»Pretresljivo krasno se je bleščalo nebo v tem res pravem božiču nad tiho zimsko pokrajino v predgorju Vogezov. Carobna tišina je, tako da čujem, gnen, svoje srce mirno in pravilno utripati pod uniformo. Ali pomenijo njegovi utripi res to, kar si tolmačim: Božič — božič — božič?«

Tega ne vem zagotovo. Ali popolnoma sem o tem prepričan. Takega božiča pod milim nebom še nisem doživel.

Mogočno, v večni svetlobi se blešči nad menoj ogromna zvezdnata slika »Oriona«. Svetovje pozdravljajo sporočilo svetlosti v tej noči osamljeno in tiho stoječo stražo velike nemške armade svetovne vojne ob cesti.

Erich Holnkias, »Tihožitje frontnih bojevnikov« v knjigi »Moštvo«.

PRAZNI PROSTOR / Napisala Anna Kappstein

Mati in hči, samotno nastanjeni v zasilnem stanovanju v tujem mestu, nista spregovorile niti besede o tem, da za ta božič ne bosta okrasile božičnega drevesa, niti izmenjale daril. To se je razumelo samo ob sebi. Ali ko se je začelo svitati jutro 24. decembra, sta pomislile obe istočasno, zbujač se iz negotovosti, večkrat ogroženega spanja, da bosta morale biti močni, da bi nastopajoči dan preživele kakor kakšen drugi izmed ostalih 364 dni v letu. Ali tega druga druga nista priznala. Vsaka obeh teh žensk je šla po vsakdanjem opravilu, ali delale sta bolj tiho, premišljeno, tudi bolj počasi kakor navadno. Kajti včasih sta nekoliko prestale: ali ni mogoče zaustaviti papir, kakor sta bili iz otroških let navajeni tega dne, ki je poln skrivnosti? Ali se ni razširil vonj po poticah skozi sobo? Ali ni nekdo trkal na vežna vrata? Ali se je moglo zamisliti, da bi Hansovo bridko pričakovano pismo iz fronte prispelo baš na sveti večer k materi in sestri? Pri takih mislih sta pozabile druga na drugo. Hči je nekoliko ponosno vzravala lepo glavo, da bi bila videti vesela. Mati je nagnila že osivelo glavo, da se ne bi zapazilo, da se je v trepalnice prikrdala solza hrepenenja.

Pismonoša je bil šel mimo. Napetost je popustila, ure so se začele vleči. Redkobeledno sta sedeli pri kosilu ob okrogli mizi, kjer je po starem običaju stal prazen stol, kakor da bi domači sin lahko vstopil ob vsaki uri in bi bil vedno dobrodošel. Jedli sta brez volje. Dekle je mislila: ta ura se pač še preneša. Ali danes zvečer? Prazno mesto bo zljalo kakor prepad med menoj in materjo. Kako bi odvrnila staro ženo od spominov na dopust prejšnjih božičev v vojnem času? Mati je mislila: saj ne gre samo za sina. Vem, moramo biti zadovoljni, — v tem letu velikih naporov, še bolj voljni kakor doslej. Gre samo za dekle. Poleg dela in napa nima drugega kakor to samoto z menoj, staro ženo. Njen cvet ovone. Tudi za njo je prinesel Hans v hišo svežost in razposajenost. Prazno mesto jo bo danes zvečer še bolj opominjalo, kako zapuščeno je naše življenje.

Po kosilu sta se druga drugo izogibale. Predčasno je utonil zimski dan v megli. Nobena zvezda se ni zableščala v ranem večeru, ki smo ga svojevoljno črtali iz koledarja. Tudi priroda se je odela v molk.

Ali ob uri, ko so zadonele nad hišami cerkveni zvonovi, se je javil tudi zvonec v veži. Žena je šla odpirat. Sosea iz višjega nadstropja je stala pred vrati. »Zelo je lepo, da me je vaša hči povabila za danes zvečer v goste, ker sem še bolj zapuščena kakor vi, ki imate sina in hčer. V mojem žalovanju sem sicer »žalosten gost«. Stara gospa se je zavedela: »Potrudile se bomo, da vas nekoliko razvedrimo. Seveda nimave nič posebnega...« — »Sprejela sem povabilo tudi samo za to, da prostor ne bi ostal prazen.« — »A tako...« je odvrnila presenečena in raztresena. V tem trenutku je stopil v stanovanje drugi gost. Tokrat je odprla hči. Bil je v vojni pohabljeni trgovec s pisalnimi potrebščinami iz stranske hiše, ki je odjemal enkrat potožil, da živi v mestu brez znancev. »Bilo je zelo lepo od vaše matere, da me je povabila, in si dovolim motti, da pač ne bi — prostor ostal prazen.« Dekle se je nasmehnilo — nekoliko razposajeno, a hvaležno. Hvaležno, ker je nad tumorsim sivim dnevom zavladala domačnost medsebojnega presenečenja in sta se našle mati in hči pri poskusu, da druga drugo prihranite pogled na prazni prostor na sveti večer. Zato se pač nista mogli ogniti zadregi. Zadrega ni bila tako huda, kakor bi se pričakovalo. Mati je

imela za svojega gosta pripravljen dober domač čaj in nekaj peciva, hči je spekla za svojega gosta jabolčni zavitek. Ko so sedaj v štirih sedeli pri mizi, ki so jo hitro pogrnili še za dva človeka in so se spominjali odsotnega bojevnika, čigar prostor je bil kar dvakrat zaseden, je odvila ženica iz gornjega nadstropja svečnik v obliki angela, ki ga je vzela iz žepa in priključila lučko. Svečano se je svetlikala v prostoru, kjer so bili ugasnili luči. Zraven je postavila božično rožo. Ona je nadomestila božično drevesce. Trgovci je odšel in prinesel gosti in je zaigral stare napeve, ki so nam domači iz otro-

SVETA NOČ, BLAŽENA NOČ

Pesem prepotuje svet — Napisal Friedrich A. Zachan

Kjer se v teh dneh prepevajo božične pesmi, gotovo ne manjka stare pesmi o blaženi noči. »Sveta noč, blažena noč«, je postala za mlado in staro najlepša božična pesem. Kdor ni mogel v tem letu peti, ta jo bo, čeprav morda ne brez občutka tihe boli, pel na božični večer. Božiča brez pesmi si mi Nemci ne moremo zamisliti. Kralja Friedricha Wilhelma IV., »romantika na kraljevskem prestolu«, je presrčnost te pesmi o katere nastanku kroži marsikatera legenda, vsako leto znova tako prevzela tako, da si je dal to pesem vsako leto zapeti od pevskega zbora stolnične cerkve. On je bil tudi, ki je dal povod, da so začeli raziskovati od kod izvira ta pesem, ki jo ljudje vedno tako radi slišijo. Sele zbiratelj narodnih pesmi Ludwik Erk in pisatelj Otto Franz Gensicher sta pojasnila in ugotovila, da je spesnil to pesem pomožni pridigar Josef Mohr v Oberdorfu an der Salzach, ki je tu deloval leta 1818. V na novo ustanovljeni župniji Sv. Miklavža. Potem ko je on nekega decembrskega večera napisal skromno, o nemški duševni globini pričajoče kitice, jih je dal svojemu prijatelju Francu Gruberju iz sosedne vasi Arnsdorf, ki je deloval kot učitelj in organist, s prošnjo, da bi našel kiticam primerno melodijo. Ker tiste dni orgle v cerkvi niso bile v redu, je ugledni Gruber to pesem dvoglasno ob spremljevanju kitare. Tako nastalo pesem, ki je po besedilu in melodiji harmonična enota, sta zapela na sveti večer leta 1818. Gruber in njegov prijatelj Josef Mohr pobožno poslušajočemu

školi let in je igral osrečen po globoko se svetečih očeh slušajočega dekleta. Lica so ji zažarela. Tuj človek, ki ga je komaj poznala, pičlo uro? Godba bolj razkrije notranjost človeka, kakor besede. Materini pogledi so počivali na hčerki. Res so počivali. Po tolikem nespokoju nemirnega življenja... Videla je v besnenju uničenja, kako se pojavljajo novi temelji. Zalujoča žena je imela silčne misli in veselila se je angela in rože. »Večni božič«, je šepetala predse.

Večni božič! je odmevalo v vseh dušah. On ostane. In ako ga izruva iz srca, odstrani iz hiše, spet se splazi skozi vse odprtine tope, božajoč in mogočen nazaj.

Pozvonilo je v tretji. Brzjavni sel je prinesel Hansov božični pozdrav »Večni božič«, je brzjavil. — »tudi v časih stiske«.

občinstvu in je pri tem pevski zbor ponavljal zadnjo kitico. Ko je izdelovatelj orgel Karl Marcacher iz Fügen v Zillertalu, ki je popravljal orgle, slišal o tem, je bil tako navdušen, da je vzel prepis pesmi s seboj v domovino. Tukaj je po tirolskih trgovcih hitro postala znana. Stirje bratje in sestre Straßer iz Laimacha v Zillertalu, ki so bili na glasu kot izvrstni pevci so sprejeli to božično pesem v svoj razpored. Imeli so navado, da so obiskovali lipski velesesem. Tako je prišla pesem v Leipzig. Tukaj so jo prvič zapeli na nekem koncertu leta 1831. Leto pozneje najdemo objavljeno besedilo v neki tirolski pesmarici pod naslovom: »Božična pesem iz Zillertala«. Kmalu potem se je pojavila tudi v drugih pesniških zbirkah, enkrat celo pod imenom Michael Haydn, brata velikega komponista, ki je naveden kot avtor. Končno je prišla pesem čez nemške meje v Francosko.

Ali ne samo tukaj pojejo »Douce nuit, sainte nuit«, ampak tudi v Angliji, o kateri pravi že Goethe, da je to dežela, v kateri je največ hinavev in svetohlincev, zadoni »Still night, holy night«.

Franz Gruber je zmagoslavno pot svoje melodije lahko še doživel, ne pa pesnik Josef Mohr, ki je umrl leta 1848. V kraju, kjer je deloval. Vedno spet nas privlači v svoj čarobni krog, kakor dolgo bo obstajal nemški božični praznik, praznik skupnosti in se bo praznoval najbolj nemški praznik vseh praznikov.

SVETLI TOLAR

Dolgo je že od tega, ko je pripovedoval oče to zgodbo. Takrat smo se še prekopicavali ob božičnih drevesih sem in tja po svezlo poribanih tleh, in naša srca so bila še uglasena na bajne stvari, kakor so pač pločevinaste trobente in izbe za lutke. Novi dan se je že začel z obetajnim snom noči in če so v prvem jutranjem mraku nage noge hitele po tleh, pazljivo, da se mati ne bi zbudili, so hitele samo v njegovo nadaljevanje.

Ob taki uri je imel oče navado, da je vsem trem za nekaj časa dal pozabiti te krasote in jih je zbral ob kolenih.

In potem se je začela zgodba. Nekdaj je bil mal deček, njega je njegov tovariš pri igri zasmehoval, ker si je želel za božič tako neumne stvari, skladovnico, slikarske šilke, konjsko zaprego — v tem primeru je srebrni tolar le nekaj drugega, z njim se lahko kupi kaj pravega, vse, kar se hoče, vso trgovino.

Pa se je zgodilo, da je mali deček napisal tokrat na svoj listek želja samo obe besedi »srebrni tolar«, ga zložil in položil pred okno.

Na sveti večer pa, ko so odzvonili božični zvonovi, je peljala mati enega otroka za drugim do svoje mizice, kjer so bile vse male krasote pestro in tajinstveno pripravljene. Samo čez zadnjo mizico je bil pogrnjen samo bel prt, in na krožniku je ležal popolnoma nov svetel tolar.

Kmalu potem se je začelo v božični izbi veselo življenje. Iz enega ogla je trobil Fric, bratec se je plazil z zibajočo račko sem in tja in sestra je mešala na novem štedilniku nekaj posebnega. Samo Hans je še vedno stal pred svojim krožnikom in je molče obračal tolar med prsti. Naenkrat se je tiho splazil skozi vrata in zginil na balkon pred kuhinjo, pod katerim je žuborel potok veselo kakor vedno. Ko je šla mati čez nekaj časa za njim, ga je našla naslonjenega

Vodnik je udušil svoj glas, kot da govori v cerkvi, in rekel: »Glej, mrtvi vojaki se pogovarjajo z dušami nerojenih. Ko bodo poslani v življenje, bodo nerojeni pozabili besede svojih čuvarjev, toda iz njihovih duš bo puhtel živčim nasproti duh teh pozabljenih ur, kakor izpuhteva iz brusenih kozarcev še leta in leta vonj rožnega olja, ki so ga nekoč ohranili.«

Vtem ko sta tako govorila, je vzdihoval otrok v naročju vodnika v otroškem veselju in se mu skušal izvit. Mati je videla, kako je hrepenel stiti proti eni izmed svetlih dušic, ki se je bleščeče igrala nad vodovjem kakor na kakšnem dišečem travniku.

Tu je vzela uboga žena svojega malčka v lastno naročje in proseče vprašala: »Ali se sme za hipec igrati z lepimi otroki?« Vodnik je pritrdilno pokimal. »Da«, je rekel dobrotljivo, »pusti tvojemu malčku, da se igra s čistimi dušicami nerojenih! Od tega se bodo njegove male roke vse življenje rahlo in blago svetile, in tistemu, čegar čela ali rok se bodo dotaknile, bo začela kri lahno in ljubko valovati in moč se mu bo pretakala po telesu.«

Tu je uboga žena dvignila noge in skušala hoditi po vodovju svetlim otročjem nasproti. Toda kakor hitro so se njeni podplati orosili v tihih vodovjih, je čutila, da so se njene noge pogrezale v globino kakor težki kamni in jo hotele potegniti za seboj. »Ne greš«, je rekla žalostno in stopila nazaj na breg. »Ne«, je rekel sivi vodnik sočutno, »tebe ne nese. Živeči bi morali v teh vodah utoniti in miniti. Toda nerojeni drsi s svojimi rožnatimi nožicami lahko preko njih in stoji nad vodovjem lepo in pobožno kakor svetla luč, ki pošilja svoje žarke v globino. Vdihava vonj solz kakor vonj cvetk, ki napravi kri jasno in čisto.« Nato je molče pomignil dušici, ki jo je takoj kakor bleščeč svetlino proti bregu. Že je stala kot ljubek gol človeški deček ob bregu, stisnila svojo svetlo roko v temnejšo ubogega sirotka, in oba sta veselo skočila v svetel krog sovratnikov v otroških igrah, ki so sedeli ob bregu med sivimi čuv. In jih paz-

na ograje in bridko jokajočega. In ko ga je hotela nekaj vprašati, je vzdignil roko in vrgl dol v šumečo vodo nekaj svetlega, popolnoma novega. Potem je pazljivo potegnila k sebi malega dekca v božično izbo in ga je peljala še enkrat k isti mizi kakor preje, in glej, krožnik je bil hipoma zginil in mesto njega so ležali tu prav tako tajinstveno povezani zavojki, na njih vejica in rdečelična zabolka, kakor so bili pri bratih in sestricah.

Mati je stresla Hansa za čop las in je imela veselo lice.

Naše srce je utripalo hitro in glasno ob tej pripovedki, tudi še potem, ko je oče prenehal s pripovedovanjem in je bilo vse prav za prav dobro.

Mi smo prikrat resno razumeli, kako je z obdarovanjem in sprejetjem daril, tokrat mnogo preje, preden smo šli v svet, ki si želi za božič mnogokrat denar in iz katerega nas redkokdaj še popelje neka mati nazaj k utešno pripravljeni mizi.

Jabolko v božičnih običajih

Splošno je pri nas razširjen običaj, da lupijo na sveti večer fantje in dekleta jabolka tako, da se ne pretrga olupka in mečejo te olupke preko ramen. Iz lege olupkov čitajo potem začetnice svojih »bodočih«. Če preležemo jabolka in preštejemo pečke, pravi naša narodna vraža, je enako število pešk v obeh plateg dobro znamenje. Drugod držijo jabolčne pečke na igli nad plamenom: če pečke s prasketom počijo, se izpolni želja, ki jo gojimo. Dekleta izpuščajo med kazalcem in palcem spolkze pečke in verjamejo, da bo prišel bodoči mož od tiste strani, kamor je pečka zletela. Tako prorokovanje na sveti večer je običajno na sveti večer dandanes na severnem Nemškem in v Angliji.

Tudi na božičnem drevescu se bliščijo pozlačena ali posrebrena jabolka kot znak sreče. Na Jugu je badnjak prav tako okrašen z jabolki.

Jabolka in orehe so uporabljala poganska ljudstva pri pomladnih praznikih in svetbah kot znake rodovitnosti zemlje in žensk. Pogosto se uporablja jabolko tudi za znak ljubezni. Že v starem veku je značilo napoved ljubezni, če je vrglo dekle fantu jabolko. Pri Grkih in Rimljanih je bilo jabolko posvečeno boginji ljubezni Veneri. Zato najdemo pri vseh poganskih narodih božanstva ljubezni upodobljena z jabolkom v roki kot znamenjem lepote in ljubezni. Naj bi bilo tudi v teh težkih časih ljudske zablode in sovraštva jabolko na sveti večer znamenje ljubezni, sloge in sreče v družini.

Miši

Vsako bi si rad podaljšal življenje. Ne vs pa, da je vsa skrivnost v tem, da si ga ne skrajšamo.

*

Šala vse izgubi, če se šalivec sam smeja.

*

Marsikdo teže prenaša tujo srečo kakor lastno nesrečo.

*

Beseda lahko izžareva več toplote kakor ogenj v peči.

*

Kadar začnejo zaljubljeni misliti, takrat napravijo največjo neumnost.

*

Marsikdo je prepričan, da je njegov snežak dovolj obrušen, ako ima na roki prstan z diamantom.

Božična pravljica petdesetega polka / Spisal Walter Flex

Nimajo še pokoja, kajti še vedno tra- je božja vojna z dušami živih. V notranjo- sti zemlje leže mrtvi nemški vojaki po božji volji na straži in opravljajo na zemlji službo v njegovi sivi vojski, preden smejo odriniti k svetlim nebeskim vojnim četam, ki napolnjujejo prostrana nebesa. »Ne razumem te«, je šepetala uboga žena in tesnoba ter strah sta ji prevzela prsi. »Le pusti«, je odgovoril sivi, »kmalu boš vse bolje vedela. Kdor se, kakor ti, v sveti noči poda na pot, najde tisto pot, ki jo išče. Pojdi zdaj za menoj!«

Stopal je pred njo, in fantiček vdove je mirno spaval v njegovih rokah. Njegov jasen obraz se je svetil nad temnim možem kakor blaž lesk zvezd in spolzel naprej kakor luč na temnih potih. Za svetlom je stopala uboga žena, vedno globlje v meglo, ki se je zgoščala bolj in bolj in se nazadnje valila pred njenimi očmi kakor siv zastor.

Naposled je vodnik obstal, dvignil svojo desnico in z njo razgnal meglo, kakor da bi odgnal zavoso. Takoj se je širil pred očmi žene svetel, lesketajoč se svet. Dolgo so iskale njene oči vire dobre in blaže svetlobe, ki jo je obdajala. Kajti nad njeno glavo je bila samo pohlevna, temna sapa, ki je ni moglo prodreti nobeno oko. Ne sonce, ne luna ne zvezde niso razsvetljevale globine in nad dnem niso gorele ne bakle ne luči.

Silaj je bil nad ko diamant čistim jezerom kakor nežen, rožnat, dihl in je napolnjeval vse dno ter se samo lahko iskreb zagajal proti temnemu bregu. Sivi čuvaj, ki so sličili na vodnika kakor bratje, so sedeli in stali molče okrog vode, kakor da bi stražili breg svetih vodovlj.

»Tu si zdaj pri mrtvih vojakih«, je rekel vodnik ženi. »Poglej, če boš našla tistega ki ga iščeš. Če to zmoreš, ga nagovori, on ti bo odgovoril. Na sveti večer je mrtvim dano, da lahko govorijo s človeškim glasom, sicer se prikažejo živčim le kot sanje, misli ali sence.«

Uboja žena se je osrčila in iskaje gledala v obraze sivih mož, ki so stali v njeni bližini. Tu je zapazila, da so si bili obrazi nemih čuvarjev nenavadno podobni. Kajti vse je obsenčila globoka resnost, ki je sijala tudi iz oči njenega vodnika. Ta resnost je bila sveta in hkrati smrtna, in v njenem temnem blesku so se odražale obrazne poteze mož liki sence pod somornorščo baklo. Uboja žena ni mogla zaslediti ljubljene obličja svojega rajnika, in njene oči so blodile tesnobno in brez pomoči preko svetle vode v onstranskem bregu, kjer so se dvigale iz teme sence mnogih tisočev mož.

Tu je zapazila tudi rožnate vire dvomne svetlobe, ki je bilo in blago ležala nad vodami. Nešteto svetlokožnih otrok je drselo nad tihim vodovjem sem in tja, in iz njih vih nežnih teles se izhajal rožnati blesk, ki je napolnjeval globine dna. Kdo so ti malčki? Je vprašala žena vodnika, in on je odgovoril: »To so duše nerojenih otrok tvojega naroda. Gospod Bog je postavil mrtve vojake za njihove čuvaje, dokler ne stopijo v življenje.« In kakšno jezero je to nad katerim se igrajo, kakor na senenem travniku, tako da se jim zmnožijo komaj gležnji nogi?

Tu se je obličje sivga vodnika še bolj stemnilo, in ji je odgovoril: »Vedi, ti reva, v to jezero se stekajo neštete solze, ki jih preločijo živčiji za umrli vojaki. V to jezero solz so stekle tudi tvoje solze. Nas pa je postavil Gospod Bog ob vodovju bolečin v najnotranjši globini zemlje za čuvaje nerojenih, da se kopljejo njihove duše v solzah njihovega naroda, preden stopijo v življenje. Od tega postanejo kreпки in ostanejo čisti, tudi če bo pihal nanje prah zemlje.«

»Kaj pa delajo tle tu?« je vprašala žena in zgroženo se pokazala na nekaj sivih, ki so taborili ob bregu in ki so, kakor je bilo videti, pasli trumero nerojenih dušic, ki so se sredi sivih stiskale kakor v lepi, bleščeči gredi cvetov.

